

Natuurtoets

Rho Adviseurs

Singelweg 2 te Sauwerd

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Natuurtoets Rho Adviseurs Singelweg 2 te Sauwerd

Gorredijk, mei 2019

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. E. P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2019). Natuurtoets Rho Adviseurs/ Singelweg 2 te Sauwerd. Rapport 19094. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	4
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	5
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	5
2.2.2	Overige (broed)vogelsoorten.....	6
2.3	Zoogdieren	6
2.3.1	Vleermuizen	6
2.3.2	Overige zoogdieren.....	7
2.4	Vissen	9
2.5	Reptielen, amfibieën en ongewervelden	9
2.6	Gebiedsbescherming.....	9
2.7	Houtopstanden	10
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	1
3.1	Overzicht beschermde soorten	1
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	1
3.2.1	Algemene broedvogels	1
3.2.2	Jaarrond beschermde nesten (huismus)	2
3.2.3	Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw).....	2
3.2.4	Jaarrond beschermde nesten (kerkuil).....	2
3.2.5	Vleermuizen	2
3.2.6	Steenmarter	3
3.2.7	Waterspitsmuis	3
3.2.8	Zorgplicht	3
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	3
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	4
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	1
	Wnb Soortbescherming.....	1
	Vogels en verstoring	1
	Vrijgestelde soorten provincie Groningen.....	1
	Voorwaarden vrijstellingen	2
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	3

Wnb Gebiedsbescherming	3
Natura 2000-gebieden	3
Wnb Houtopstanden	3
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	4

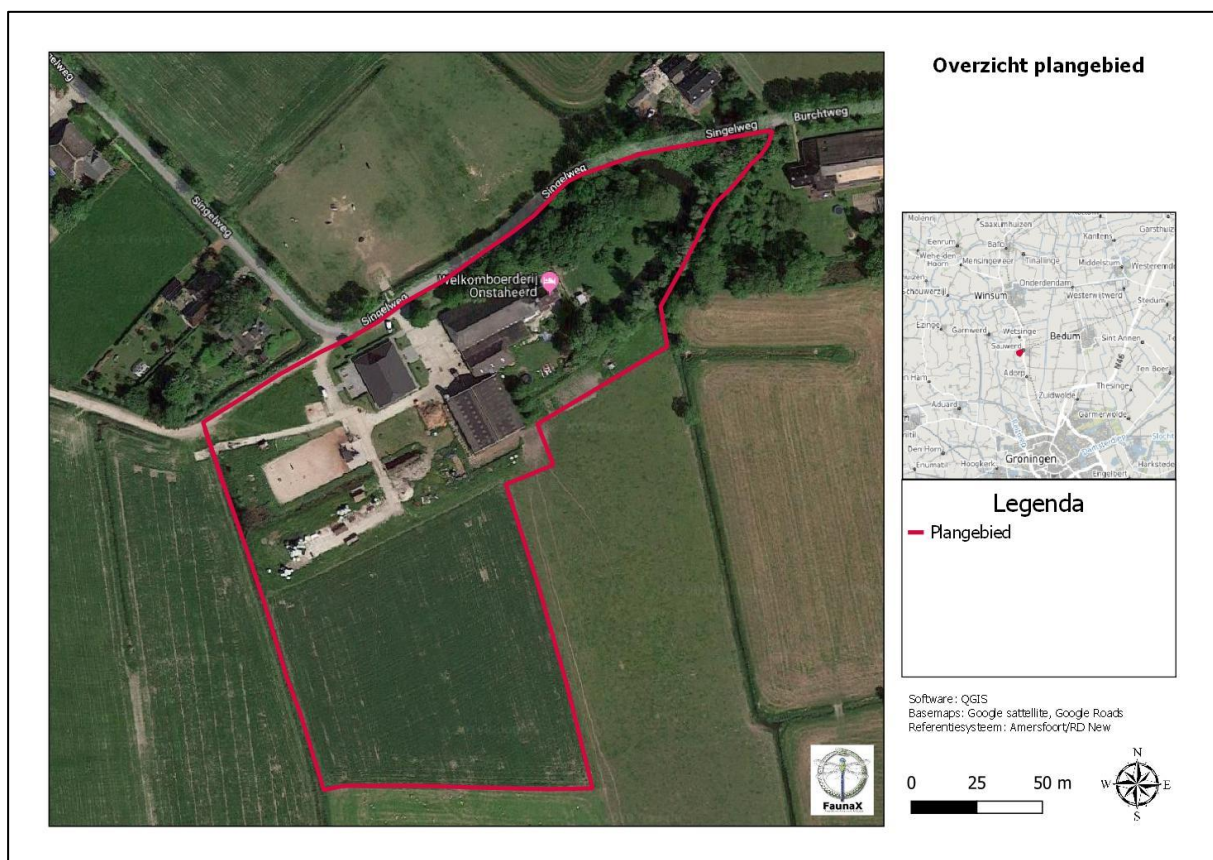
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens het perceel Singelweg 2 te Sauwerd te ontwikkelen, waarbij het planvoornemen bestaat uit het toevoegen van een tweede bedrijfswoning, uitbreiding van een bestaande stal, toevoegen van een extra schuur en het plaatsen van twee windmolens binnen het plangebied.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenoemde plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. Het plangebied te Sauwerd (rood gemarkeerd) (Bron: Rho Adviseurs).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op vrijdag 19 april 2019 en vond plaats onder regenachtige weersomstandigheden (12C, windkracht 2, geheel bewoekt en regenachtig). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooftgebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het onderzochte plangebied ligt westelijk binnen Sauwerd. Het plangebied bestaat uit meerdere gebouwen die binnen deze rapportage zijn genummerd (figuur 1.2.). Onder deze nummering zijn ook gebouwen die nog niet zijn gerealiseerd maar wel in de planvoornemens zijn opgenomen. Binnen het plangebied zijn een boerderij (in figuur 1.2. aangeduidt als 1), een stalling (2), een woonhuis (3), een schuur (4) en een centraal gelegen bedrijfsgebouw (5) aanwezig. Westelijk binnen het plangebied ligt een sloot. Ten noord-oosten binnen het plangebied ligt een grasveld waar bomen (waaronder wilg spec., gewone plataan) omheen staan. Zuidelijk binnen het plangebied ligt een intensief beheerd stuk agrarisch gebied. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Sauwerd en agrarisch gebied gekruisd door houtwallen en sloten.

Het voorlopig planvoornemen (figuur 1.3) bestaan uit het realiseren van een tweede bedrijfswoning (de locatie hiervan in figuur 1.2 aangeduid als 6), een extra schuur (7), een uitbreiding van een bestaande stal (8) en twee windmolens (9). De exacte locatie voor de plaatsing van de windmolens binnen het plangebied is nog niet concreet vastgesteld. Bij het aanleggen van de extra schuur (4) zal het uiteinde van de sloot binnen het plangebied worden gedempt.

Figuur 1.2. Actuele situatie van het plangebied met toekomstige situering tweede bedrijfswoning

Figuur 1.3. Voorlopige toekomstvisie plangebied. Blauwe cirkels zijn windmolens, echter de exacte locaties worden nog nader bepaald.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

De vegetatie van het plangebied wordt gevormd door grasveldjes en bomen (waaronder wilg spec., gewone plataan) binnen het plangebied. In het plangebied zijn soorten aangetroffen als Engels raaigras, hondsdrif, madeliefje, grote brandnetel, paardenbloem, kleeftkruid, gewone klaver en ridderzuring. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: hondsdrif, grote brandnetel, kleeftkruid en ridderzuring.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen in het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten, echter deze zijn niet aangetroffen.

Het plangebied is tevens gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten van vogels die over het algemeen vaker in bebouwing tot broeden komen, zoals de kerkuil, huismus en gierzwaluw. Voor de soort huismus beschikken de gebouwen 1,3 en 5 (figuur 1.2.) over geschikte nestgelegenheid onder golfplaten en dakpannen. Ook de soort gierzwaluw kan niet op voorhand worden uitgesloten. Deze soort vindt nestgelegenheid vaak in hoger gelegen gebouwen met geschikte in- en uitvliegopeningen. Zeker gebouwen 1, 2, 4 en 5 voldoen hieraan. Tevens zijn gebouwen 1 en 4 geschikt gevonden voor de soort kerkuil. Hoewel er geen sporen van deze soort zijn aangetroffen ten tijden van het veldbezoek, bleek uit mondelinge bespreking met de eigenaar van het plangebied dat er ieder jaar afwisselend kerkuilen gebruik maken van het plangebied, of van een vergelijkbare gebouwen op een naastgelegen perceel. Het voorkomen van deze soorten kan hierdoor op voorhand niet worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

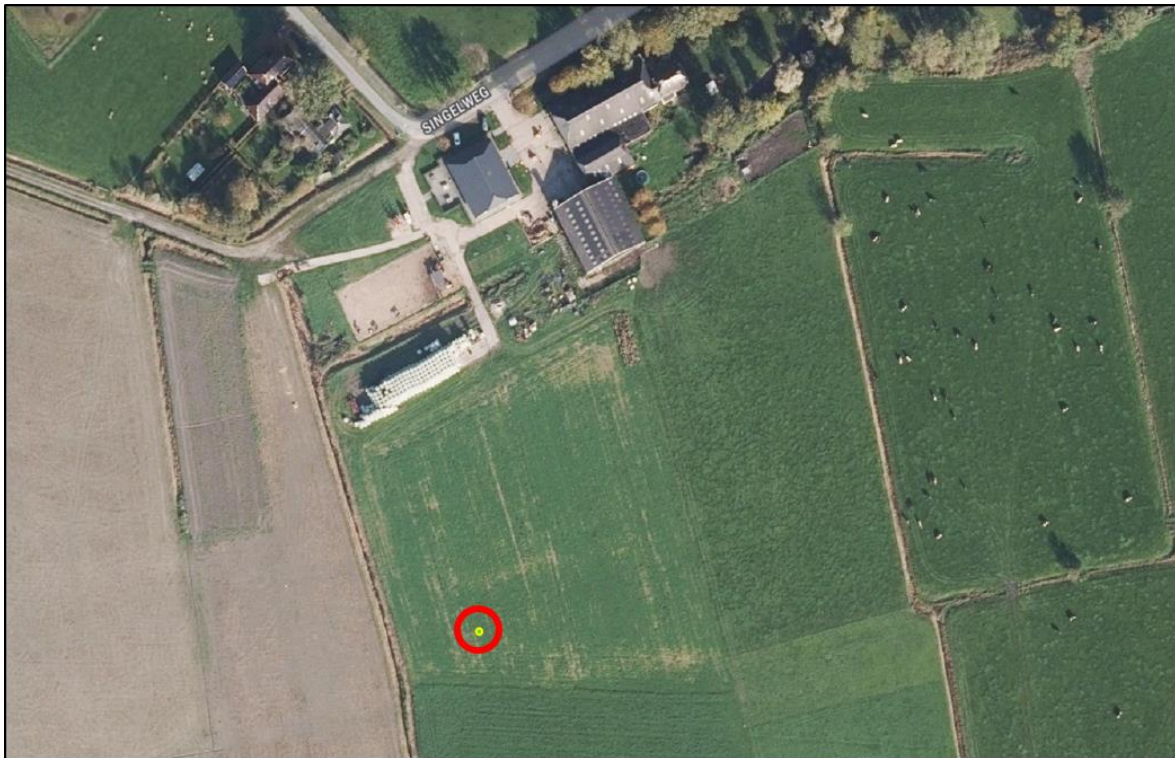
Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied biedt mogelijkheden voor diverse soorten broedvogels. Tijdens het veldbezoek zijn soorten aangetroffen als witte kwikstaart, specht (spec.), scholekster, houtduif, ekster, kievit en spreeuw. Deze soorten kunnen mogelijk binnen of vlak buiten het plangebied tot broeden komen. Zo kunnen soorten als scholekster en kievit in de nabijgelegen kruidenrijke grasvelden ten broeden komen. Soorten als witte kwikstaart vinden vaak nestgelegenheid onder daken van boerderijen en kunnen soorten als spreeuw zich onder dakpannen vestigen. Tevens is er binnen het plangebied een vogelkast aangetroffen.

- Het voorkomen van verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en kerkuil binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar slechts beschermd zijn tijdens het broedseizoen.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. Noordelijk binnen het plangebied staat een grote partij bomen. Hoewel er ten tijde van het veldbezoek geen geschikte boomholten zijn aangetroffen, werden er wel geluidsignalen van een specht (spec.)esignaleerd. Mede hierdoor kan het niet op voorhand worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen binnen het plangebied voorkomen. Tevens zijn de gebouwen 1, 3, 4 en 5 geschikt gevonden voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Zo zijn er voldoende geschikte openingen aangetroffen die doorgangen naar verblijfplaatsen van soorten als gewone dwergvleermuis kunnen zijn. Dit correspondeert met bekende waarnemingen van een uitvliegende kraamkolonie (67 exemplaren) van deze soort die binnen het plangebied is waargenomen (bron: NDFF) (figuur 2.4). Hiernaast kan niet uitgesloten worden dat de spouwmuren van deze gebouwen toegankelijk zijn voor vleermuizen. Hierdoor kan het voorkomen van vleermuizen binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. Waarneming van 67 exemplaren gewone dwergvleermuis (bron: NDFF). Locatie is bij benadering; hoogstwaarschijnlijk zat kolonie in het onderhavige plangebied

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Mogelijk vormen bepaalde delen binnen of vlak buiten het plangebied essentieel foerageergebied of aanvliegroutes voor vleermuizen.

- Diverse gebouwen in het plangebied vormen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.
- Het plaatsen van windmolens kan diverse negatieve effecten (aanzuigende werking, verstoring en doden) hebben op vleermuizen.
- Afhankelijk van het gebruik en de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen kunnen negatieve effecten niet op voorhand worden uitgesloten.
- Door het gebruik en de functionaliteit van het plangebied in kaart te brengen door middel van nader onderzoek kan een betere afweging worden gemaakt voor de locaties van de windmolens, waarbij mogelijk negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

2.3.2 Overige zoogdieren

Het voorkomen van verblijfplaatsen van overige beschermde soorten zoogdieren, zoals de boommarter en otter, kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. Uitzonderingen hierop vormen de steenmarter en de waterspitsmuis. De soort steenmarter wordt veel binnen bebouwd gebied aangetroffen. Het plangebied is hiervoor geschikt gevonden. Hoewel er van deze soort tijdens het veldwerk geen sporen zijn aangetroffen, kan het voorkomen van verblijfplaatsen binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten. Dit hangt samen met de omvang van het plangebied en waarnemingen in de regio (bron: NDFF) (figuur 2.5). Voor de waterspitsmuis is de sloot binnen het plangebied zeer geschikt bevonden door de aanwezigheid van een rietkraag (figuur 2.6). Hiernaast is de soort in de directe omgeving waargenomen (bron: NDFF) (figuur 2.5). Ook het voorkomen van deze soort binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied kunnen tevens lichter beschermde (vrijgestelde) zoogdiersoorten voorkomen, zoals de veldmuis. Voor deze soorten dient men te voldoen aan de zorgplicht (zie Bijlage I).

Figuur 2.5. Waarnemingen van steenmarter (blauw) en waterspitsmuis (geel) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron: NDFE).

Figuur 2.6. De sloot binnen het plangebied vormt potentieel geschikt habitat voor de waterspitsmuis (inzetje)

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen en gebouwen binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van steenmarter kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid waterspitsmuis kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid tevens enkele lichter beschermde zoogdiersoorten zoals veldmuis voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Vissen

Westelijk binnen het plangebied loopt een sloot welke richting het oosten door het plangebied loopt. Ten tijde van het veldbezoek is deze sloot beoordeeld op waarden voor de grote modderkruiper, welke gebruik maakt van ondiepe wateren met een dikke sliblaag en voldoende waterbegroeiing. Hoewel deze sloot op basis van de waterbegroeiing voldoet aan de eisen (figuur 2.6), ligt het plangebied boven Groningen en dus op kleigrond. Hierdoor is het plangebied buiten het verspreidingsgebied. Hiernaast zijn er geen verspreidingsgegevens van deze soort bekend in deze regio (bron: NDFF). Door deze punten is de sloot ongeschikt bevonden voor deze soort en kan het voorkomen hiervan op voorhand worden uitgesloten. Het voorkomen van functioneel leefgebied van de grote modderkruiper binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Reptielen, amfibieën en ongewervelden

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten van de overige diergroepen kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF) en habitateigenschappen. Door de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in en buiten het plangebied, is het uitgesloten dat er in het plangebied beschermde amfibieën, vissen, mollusken of libellen(larven) voorkomen. Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van de afwezigheid van waardplanten van beschermde vlindersoorten. Voor andere, meer algemene, (vrijgestelde) soorten die in het plangebied aangetroffen kunnen worden, zoals gewone pad geldt de zorgplicht (Bijlage I).

- Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde diersoorten uit de overige diergroepen kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid licht beschermde soorten voor, zoals verschillende soorten amfibieën. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied valt niet onder de EHS/NNN of Natura2000 en is niet aangewezen als ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied.

- Voor wat betreft het plangebied is er geen sprake van gebiedsbescherming.

2.7 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- of herplantingsplicht. In het geval van de planvoornemen is het onduidelijk of, en hoeveel bomen er gekapt zullen worden. Wanneer dit geen bomenrij van minimaal 20 bomen en/of een houtareaal van meer dan 10 are betreft, vallen de werkzaamheden niet onder een meldplicht. Bij twijfel kan informatie worden opgevraagd bij de gemeente Winsum.

- Wanneer er geen bomenrijen van minimaal 20 bomen en/of een houtareaal van 10 are gekapt wordt, is er geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, hollen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen. Anders → Broedvogelcheck
Vogels	Kerkuil, huismus gierzwaluw	Mogelijk		X			Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Nader Onderzoek verblijfplaatsen gebouwen- en boom bewonende vleermuizen. Bij plaatsing windmolens > Nader Onderzoek essentiële vliegroutes en foerageergebied
Zoogdieren	Steenmarter	Mogelijk					Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Nader onderzoek
Zoogdieren	Waterspitsmuis	Mogelijk			X		Nader Onderzoek
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar ons inzien doorgang vinden binnen de kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren daarom om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. Eventueel kan voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck worden uitgevoerd, zodat in delen van het plangebied waar geen verstoring op kan treden reeds tijdens het broedseizoen kan worden gewerkt. De verwachting is echter dat er verspreid over het plangebied broedgevallen aanwezig zullen zijn.

3.2.2 Jaarrond beschermde nesten (huismus)

Tijdens het veldbezoek kon het voorkomen van verblijfplaatsen van huismussen binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten. Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop), wordt er nader onderzoek aanbevolen om verblijfplaatsen van deze soort vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient normaliter te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van twee ochtendbezoeken tussen 1 april en 15 mei (conform datumgrenzen SOVON). Echter, doordat het veldbezoek in deze periode heeft plaatsgevonden, wordt dit gezien als één veldbezoek.

Hierdoor hoeft er nog maar één ochtendbezoek plaats te vinden wanneer dit voor 15 mei kan plaatsvinden. Als dit niet het geval is dienen er nog twee ochtendbezoeken plaats te vinden voor 20 juni. Indien er verblijfplaatsen van huismussen worden vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd.

3.2.3 Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw)

Tijdens het veldbezoek zijn kieren en gaten in de boerderij aangetroffen die toegangen tot verblijfplaatsen voor gierzwaluw kunnen vormen. Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop), wordt er aanbevolen nader onderzoek uit te voeren om het voorkomen van verblijfplaatsen (nestlocaties) van gierzwaluwen binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van drie avondbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, begin juni tot half juli). Indien er verblijfplaatsen van gierzwaluwen worden vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd.

3.2.4 Jaarrond beschermde nesten (kerkuil)

Binnen de boerderij kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de kerkuil niet op voorhand worden uitgesloten. Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop), wordt er aanbevolen nader onderzoek uit te voeren om verblijfplaatsen van deze soort vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van één nachtbezoek (conform datumgrenzen SOVON, 1 februari tot 31 augustus). Dit kan gecombineerd worden met nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Indien er verblijfplaatsen van kerkuil worden vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd.

3.2.5 Vleermuizen

Het kan niet op voorhand worden uitgesloten dat er binnen het plangebied boombewonende en gebouwbewonende vleermuizen voorkomen. Hiernaast vormen het plangebied en de directe omgeving mogelijk een essentieel foerageergebied of zijn er essentiële vliegroutes. Wanneer er binnen of vlak buiten het plangebied windmolens worden geplaatst, kan dit negatieve effecten uitoefenen op verblijfplaatsen, vliegroutes en/of foerageergebieden. Wanneer deze windmolens worden geplaatst, of wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop), is het allereerst van belang om vast te stellen, dan wel uit te sluiten of er verblijfplaatsen van boombewonende en/of gebouwbewonende vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiervoor wordt nader onderzoek geadviseerd. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van vier veldbezoeken, verdeeld over twee bezoeken in de kraamtijd (15 mei-15 juli) en twee bezoeken in de paartijd (15 augustus-1 oktober). De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen worden vastgesteld, dient er onderzocht te worden of gebied waarin de windmolens binnen de planvoornemen geplaatst worden een essentiële vliegroute en/of foerageergebied voor deze vleermuizen vormt.

Dit dient te gebeuren middels een onderzoek bestaande uit twee veldbezoeken (1 april-15 augustus) waarvan één veldbezoek in de kraamtijd (15 mei-15 juli) en één veldbezoek in de ochtend.

3.2.6 *Steenmarter*

Het is niet uit te sluiten dat de steenmarter verblijft binnen het plangebied. Deze soort behoort in de provincie Groningen tot de niet-vrijgestelde soorten. Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop), is het van belang vast te stellen of er vaste verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn. We adviseren daarom om tijdens het nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijven van vleermuizen in het plangebied speciaal aandacht te besteden aan deze soort. Indien er tijdens dit nader onderzoek verblijfplaatsen van steenmarters worden waargenomen, dient te worden vastgesteld of deze binnen het plangebied verblijven. Zo ja, dan dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.7 *Waterspitsmuis*

Het kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de sloot binnen het plangebied een vaste verblijfplaats vormt voor de soort waterspitsmuis. Om het voorkomen van een vaste verblijfplaats vast te stellen, dan wel uit te sluiten wordt nader onderzoek geadviseerd. Dit kan uitgevoerd worden middels een eDNA onderzoek.

3.2.8 *Zorgplicht*

Er kunnen enkele meer algemene soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in geval van schade aan deze soorten (bv veldmuis). Op deze soorten is wel de zorgplicht van toepassing. Deze kan tot uiting worden gebracht door zo te werken dat dieren de kans krijgen om te vluchten naar habitat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden of dieren (zoals vrijgestelde amfibieën) naar een dergelijke habitat te verplaatsen. Voor de voorwaarden waaraan vrijstellingen moeten voldoen wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grootweg 15 maart-15 juli). Is dit niet mogelijk? → dan voor aanvang werkzaamheden broedvogelcheck uitvoeren.
- **Huismus, gierzwaluw en kerkuil:** Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Nader Onderzoek.
- **Vleermuizen:** wanneer windmolens worden geplaatst of wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Nader onderzoek verblijfplaatsen. Als deze worden aangetroffen → nader onderzoek vliegroutes en/of foerageergebieden.
- **Steenmarter:** Wanneer er aan gebouwen binnen het plangebied gewerkt wordt (verbouw, aanbouw, sloop) → Extra aandacht aan deze soort tijdens nader onderzoek verblijfplaatsen vleermuizen. Wordt deze aangetroffen? → Nader onderzoek verblijfplaatsen
- **Waterspitsmuis:** Nader Onderzoek verblijfplaats.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Bronnen internet

Kaarten provinciale natuurbeheerplannen Bij12

<https://flamingo.bij12.nl/pnl-viewer/app/PNLNatuurbeheerplan>

Kennisdocument Huismus Bij12

<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.o.pdf>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Planologische Ecologische Hoofdstructuur kaart provincie Fryslân

<http://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7cof48ef6def54&extent=120990.533762,221778,617075,28992>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Synbiosys Alterra kaartenmachine Natura 2000-gebieden

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Groningen

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Groningen vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Groningen is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6952.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Groningen.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Molmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Groningen, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Groningse gemeenten gedaan. De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.